

МИКОЛА УСТИЯНОВИЧ

**Згадка за Маркіяна Шашкевича
во вічную Ёго память**

1968

ВІННІПЕГ

КАНАДА

БІБЛІОТЕКА ШАШКЕВИЧИЯНИ

ч. 2
diasporiana.org.ua

Канадсько-Український Бібліотечний Центр

ВІД РЕДАКЦІЇ

Канадське Товариство Приятелів України
Торонто – Канада

Випускаючи у світ Миколи Устияновича “Згадку за Маркіяна Шашкевича во вічную Ёго пам’ять” як число два “Бібліотеки Шашкевичіани”, шануємо не тільки Маркіяна, якому ця згадка присвячена, але теж його друга Миколу, якого Маркіян звав “Соловейком”.

Одночасно ми хочемо теж відмітити 120-річчя від дня виступу на народно-політичному полі першої української репрезентації доби відродження на ЗУЗ, якою станула Головна Руська Рада. Поява “Згадки за Маркіяна Шашкевича во вічну Ёго пам’ять” в 1848 р. збігається ще з одною великою історичною датою українського народу. Саме в тому часі знесено під австрійським пануванням панщину, яка соціально і національно вбивала кожний порив народу до світла і волі. Виступ Миколи Устияновича з пам’яттю про Пробудителя Маркіяна пов’язує ці великі річниці народу в соціальному, політичному та національному ставанні в одну велику течію—течію відродження народу, якої перший струмок важкими зусиллями видовбав в граніті темноти студент духовної семінарії Маркіян Шашкевич та його друзі.

Коли не стало Маркіяна, його друзі неначе розгубились. “Три яри я глядав, ожидав три яри”, пише М. Устиянович у своєму вірші, “ци яка цвітка пораночком мая, хотяй маленька, смиренна, дробная, блідного личка, независтной твари, не взійде на Твоім пробі”. Це і вказує, що “Згадка...” була написана три роки по смерті о. Маркіяна а не безпосередньо, як це дехто з дослідників пробує доказувати.

Друзі Маркіяна, а передусім Микола Устиянович, переживали втрату Маркіяна до болю, але не було про цю втрату в чому заговорити. Не було ані українського часопису ані українського журналу в тому часі в Галичині. Тому й Устияновичева “Згадка” осталася в його серці та течці віршів і там пролежала аж до 1848 р. Тим часом прийшла Весна Народів. Стала реалізуватись ідея Маркіяна. Микола Устиянович прочитав “Згадку” Головній Руській Раді у Львові і вона захопила всіх приявних. Рішили видати її окремим виданням.

Написана вона двомовно, по українськи і по польськи. З дослідів виявляється, що М. Устиянович хотів помістити її в польському часописі “Gazeta Lwowska”. На жаль, він стрінувся з відмовою, бо у вірші редактор часопису виявив “небезпечну тенденцію” Устияновича, яка визначувала українському народові окремі межі, незалежні від польського народу. Це висловив він такими словами: У вірші “дишить тенденція роздвоєня в народі, зрісшімся від віків в одно польское тіло”... Це надто вимовна характеристика для доби, в якій працювали Маркіян Шашкевич та його друг Микола Устиянович.

Видання попереджаємо англomовним вступом, а в українській статті даємо коротку інформацію про життя і творчість М. Устияновича (М.Г.М.).

MYKOLA USTIANOVYCH
First of the First among Markian's Followers

We are re-issuing this unique edition of "Thoughts on Markian Shashkevych in His Eternal Memory". This work was written in Ukrainian and Polish language on the third anniversary of the death of Markian Shashkevych.

M. Ustianovych's "Thoughts on Markian..." remained in his collection till 1848 when it appeared in print, for the first time, in Lviv, published by the "free press of the Stavropegian Institute". It was printed bilingually although the Polish version was not the same in toto as the Ukrainian text.

The year 1848, when this edition was published, was known as the "Springtime of the Nations" year. The Ukrainian nation too was awakened to a new life under the rule of Austria. When on the second of May the General Ruthenian (Ukrainian) Council gathered in the consistory hall of the St. Yur (George) Cathedral in Lviv its members, as the representatives of the nation considered it their first duty to pay their honour to Markian Shashkevych as the one who planted the original seed from which grew the regeneration movement and national representation of which, in time, the General Ruthenian Council was its golden harvest. At the beginning of this gathering Mykola Ustianovych read before this distinguished assembly, his "Thoughts on Markian Shashkevych in His Eternal Memory" and only after the reading of this introductory memorial were the regular transactions of the Council carried on during which an appeal was made to the wide masses entitled: "Let us be a nation".

When we pause to consider the fact that this event took place not full twelve years after the first appearance of M. Shashkevych's "Rusalka Dnistrova" for whom the gateway to the city of Lviv and the rest Western Ukraine was tightly closed by a strict censorship, then it will be seen that, during those short intervening years, the great transformation that took place in the thinking sphere of that time's leadership was not an evolutionary but rather a revolutionary one. Before the eyes of all a huge process of national growth and maturity was taking place and the golden grain that had been planted by M. Shashkevych was now yielding a rich harvest. A great role, on this national stand, was played by a close and intimate friend of Markian, the Rev. Mykola Ustianovych who, with his "Thoughts on Markian..." not only brought the breath of national inspiration but he also became the soul and the mainspring

of the assembly in the same way as he later became the chief promoter and the spirit of the Conference of Ruthenian Scholars that was held in November 1849 in the hall of the Greek-Catholic Theological Seminary in Lviv. All this was accomplished by following in the footsteps of the so-called "Ruthenian Trio's" work and its spiritual leader Markian.

In his speech, at the conference, Mykola Ustianovych called upon the nation in the following flowery language: "The Ukrainian heart feels the truth of righteousness and the upright son of glory knows the outcome of his deed. To action, my brothers, to action! And let this action bring the new blossoming into the land of Halych, new blossoming into these dark and forbidden parts of Rus. Bring the Resurrection of the national life! The Resurrection of the life giving kernel from under the grave". With these appeals Mykola Ustianovych was proving to all that he was a very close and ardent follower of Markian's ideals.

When, in 1843, Markian went to his eternal rest, Mykola became as the first of the first of the great followers in the footsteps of Markian.

In the history of the Ukrainian people Mykola Ustianovych is known primarily as a poet and writer.

All that has remained of his poetical creativeness is linked with his youth and the national regeneration of Western Ukraine. The literary works of M. Ustianovych were printed in "Zoria Halycka", "Halycho-Ruskyj Vistnyk" as well as in the almanac "Vinok Rusynam na obzynky" (1847). In 1860 there appeared a collection of "Poems by Nykolay Ustianovych part first" in Lviv. In 1906, through the efforts of the "Matirne Tovarystvo Prosvity" (Central Council of the Prosvita Association) appeared a larger collection of M. Ustianovych's works along with the works of M. Shashkevych, Y. Holowatsky and A. Mohylnytsky. In 1913 this edition was fully completed and published by "Prosvita" but only containing the works of Mykola Ustianovych and Antin Mohylnytsky. This second edition has remained as being the most complete so far. In 1965 there appeared in Kiev a collection of works entitled: "Writers of Western Ukraine 30-50 years of the XIX century" of 652 pages. In this collection 137 pages were devoted to the writings of M. Ustianovych. In none of these editions was the "Thoughts on Markian Shashkevych in His Eternal Memory" reproduced in the same way as it first appeared in 1848, and which we reproduce in our edition to-day. (M.H.M.).

ЗГЯДКА

ЗА

Маркіана Шашкєвича

КО ВЪЧНОЮ ЕГО ПАМЯТЬ.

CIENIOM

MARCYJANA

SZASZKIEWICZA

КУ WIECZNEJ JEGO PAMIĘCI.

**Комò мзýк сво́н, своа́ зѣмля́ мѣла,
Тот жалáм нáшим не поднебóт.**

*Кому сво́й язýк, сво́я зѣмля́ мѣла,
Тен жалом насзут дзиви́ч сѣ не бѣдзи́е.*

Чытайце óна пачаткò як вѣ, вярэднѣ як тонше ї, а ї як ѣ.

Три йри м *) гладяк, ожидак три йри,
Ци йка цвѣтка пораночком Мала.
Хотай маленька, смиренна, дробная,
Блѣдного личка, незавѣстной твари,
 Не взойде на Твоём гробѣ;
Яко звѣк стрѣны, сѣраком вечерним,
Оударен скромно вратню рѣкою
Знад Днѣстрѣ, Сѣнѣ, родимцами сѣверним
Голоном жалю, жѣрною дѣмою
 Непредасть вѣсти о Тобѣ.

Но дармом гладяк и ожидак дармо, ...
Я вѣрдци гадка, лице палинѣ;
Деж рѣки дѣти? надармо, надармо,
И трѣтой йри сонце вечерѣ,
 Я за Та нѣкто не скаже,
Нѣкто свѣдам вѣсти не дасть знати,
Якое сердце земля привалила,
За нким сыном плече рѣка мати;
И на крест сватый, де Твоа могила,
 Вѣночка нѣкто не звѣже.

(*) йрь (вѣна)

Trzy wiosny czekam, wyglądam trzy wiosny,
 I łzawą badam źrenicą współbraci,
 Czy jaki kwiatek choć skromnej postaci,
 W poranek złoty, promienny, radośny,
 Nie błysnie na Twoim grobie;
 Albo dźwięk struny rzewliwy, żałośny
 Przy krocjach pieśni i myślach tyle,
 Pod świętym krzyżem na głuchej mogile
 Nie zadrzy dumką o Tobie.

Napróżno czekam, wyglądam daremnie,
 A hadka ciężka, jak oddech zbrodniarza
 Zalega głowę i serce oskarza;
 Gdzieżeśmy bracia? pytajmy wzajemnie,
 Gdzie ruskiej matki synowie!
 Napróżno czekam, daremnie, daremnie —
 Przyjazna ręka kwiateczka nie rzuci,
 Czują pierś ruskiej dumki nie zanuci,
 Nikt nam o Tobie nie powie!

А Ты съ по́чести, па́мяти и зга́дки
 О Маркі́ане, так досто́ини всю́ди!
 Одинъ з межъ то́лькою рѣ́скихъ ча́дъ грома́дки
 Припа́кель сѣрдцемъ ма́тери до грѣди
 До рѣ́скою земли́, коха́нки;
 И залешивши сѣвѣ́дскіа нѣвы,
 На влі́сною, дѣ́скою, о́двѣчною пѣста́ри,
 Цвѣ́тѣ и вѣ́ни глада́кель сквапли́вѣ,
 На благовѣ́стникъ безнаде́йною ѿри,
 Для кра́сною дѣ́вы Днѣ́стрѣ́нки.

Па́къ ра́нна зѣ́здка на не́ба воста́цѣ,
 Шо ѿно́ю днѣ́нцѣ до́вѣть розвѣ́кае,
 Па́къ вѣ́здѣ Ма́а, цо по зе́мною сто́цѣ
 Ра́доеть, дово́льство, житѣ́ выгрѣ́кае
 Очарова́на свѣ́т ми́лый;
 Так Ты жа́ркою чѣ́ствѣ Твои́хъ ве́ною
 Днѣ́нде оутѣ́хѣ в на́ши оболѣ́на;
 Так Ты лѣ́чею зѣ́здочки ра́нною,
 Розвѣ́том ши́нде по по́д небоклѣ́на,
 Днѣ́стровѣ́ю днѣ́нцѣ тоскли́выи

A Tyś tak godny rodaków wspomnienia!
Jeden z pomiędzy rowienników grona,
Przypadłeś duszą do swęj matki łona
Do ruskiej ziemi, ruskiego imienia,
Jak polubieniec kochanek;
I pominąwszy sąsiedzkie przestrzenia,
Na własnej dzikiej, pogardzonej niwie,
Szukałeś kwiatu i woni skwapliwie,
Dla swych rodaków na wianek.

Jak owa gwiazdka na niebios sklepieniu,
Co słońcu drzące rozwija świtanie,
Jak tchnienie wiosny, co życia zaranie,
I do nadzieji w tysiącnym promieniu,
Na martwej rozgrzewa ziemi;
Tak Tyś w wiosennym Twęgo życia tchnieniu
Po ruskiej glebie rzucił promyk prawy,
I dzienny rozswit jutrzeńki bladawej
Pó ciemnym Halicza niebie.

Єдини гідка была въ сердци Твоім,
 Гідка, якбю меж міра толпáми,
 Їнгел завѣти їниим крилом своім,
 В грѣди молодьца, залѣдео вѣкáми,
 Возвѣднт и в жизнь и в інілѣ;
 Гідка блаженна небісна, свáта,
 Зѣрочки свѣта, чѣсти, дѣлѣ, мнѣрѣ
 На рѣикѣм нѣвѣ; де тѣмна затрáта,
 Ї чад остáнки, и прадѣднѣ вѣрѣ,
 И мѣвѣ гвѣніла мнѣлѣ.

В тої гáдцѣ живѣєь, Одиухвѣєь нѣю
 В нѣй Твоє цáстѣ, печáли, надѣи,
 Сноѣ напѣвиди, и рáдощѣ знѣю,
 И тáж тоїка в котѣрѣй болѣєь

 Пѣєнь Твоєї грѣди мнѣла :

Їк овá птнѣца, цѣ так без оустáнка
 То раз сѣмѣє, то знѣѣ спѣвáє,
 И знѣв вѣєла, и знѣѣв дѣмáє,
 То вѣчѣрáми, то к прѣсѣнѣ рáнка,

 Їнокѣѣ въ пѣєни оумѣрти хотѣєла. —

Jedna myśl tylko istniała w Twej duszy,
Jedno uczucie, jedno sił dążenie;
Droższe nad własne może i zbawienie,
I boleśniejsze nad wszelkie katusze,
Co wirują w sercu na dnie;
Myśl, którą ledwie wiekami poruszy
Anioł światłości z rajskiego ogrodu,
W gorącym sercu śpiewaka narodu,
I piersią jego zawładnie.

Tą myślą żyłeś, w niej Twoje nadzieje,
Uczucia Twoje, i marzenia twoje,
I snów mamidła, i smutku ostoje,
I owe dumy, któremi boleje
Wieszceży Twej piersi natchnienie;
Całym Twym światem były ruskie knieje,
Matką pieśń ruska, mlekiem, ruskie wody,
Oddechem ruskie niedole, swobody,
Szczęściem, rodaków istnienie.

Тѣмлю ще добре — бо мкѣмиж лѣты
 Хвѣльочки тѣи, мож запаматѣти!
 Колишь мѣ дѣмы нашіи нам пѣти,
 И рѣскою мѣвы красѣ розвивѣти
 В мѣнѣнѣкыѣхъ бѣрвахъ и силѣ;
 Що ще до нѣнѣ, тѣжкыми свѣдѣѣми,
 Слезѣю плѣче своѣ немовлѣта
 Нѣкен О́д Бѣга и людѣй закля́та,
 Дѣмѣти глѣхо, лѣтѣми, вѣкѣми,
 На нѣмѣи, чѣрнѣи могылѣ.

Тогда о Бѣже! ѣкже то жарѣла
 Блѣднѣсть оует Тѣонѣхъ, палѣло личѣнѣко,
 Жѣльом, дѣмою дѣшѣ розгорѣла
 В неѣсѣни двѣрни, далѣко, енгѣтрѣнѣко,
 Нѣсла гѣдѣочки печѣли;
 И мѣлькы неѣла за Гѣлѣнѣчѣ нѣнѣкѣ,
 За еѣ тѣѣсѣкако задѣмѣчѣнѣи дѣнѣтѣ,
 За смѣны мѣли, цѣвѣтѣ, красѣ давнѣнѣкѣ,
 Що днѣи в сѣгѣтрѣнѣчѣи мѣлѣе корѣнѣ,
 О́длѣмок нѣрѣдной хѣвѣлы.

Pamiętam dobrze; bo któżby te chwile
Z ruskiego serca mógł w niepamięć rzucić?
Kiedyś nam zaczął nasze dumy nucić,
Rozwijać krasę i w barwie i sile
Ojczystej pieśni i mowy;
Co po lat tyle, i przygodach tyle,
Łzą tylko karmi swoje niemowlęta;
Jakby na wieki od losu zaklęta,
Na ciężki oddech grobowy. —

O jakże drżały wtenczas usta Twoje,
Jakimże ogniem pałały Twe lica!
Żalem i dumą roztlana źrenica,
W daleką przestrzeń, w niebieskie podwoje,
Niosła boleść i marzenie;
I modły niosła, za kochaną swoją
Halicką ziemię, za jej pogardzone,
Bładowe córki, syny odszczepione;
Za narodowe wskrzeszenie!

Я нам як лубо, як солодко было
 Тот родим голос рбикым сёрдцем пїти!
 В аком дитятко дни цїста проїніло,
 И в якїм нїнї так солодко снїти,
 Мок мїдом вїе дверїка;
 И де так мїло дшї колысїти
 Язвкї гадок, чбїства и подїбы
 Грдїни пїенї мїтерной оутрїбы,
 З безоднї сїраца на скїт розвивїти,
 В цвїточках пїїни и слїка.

Я днїнь ... о брїта розбїлила стїны
 Країного сїраца, дшї величївої!
 Замївкли грдї, чбїства онїмїли,
 Загїло сонце зрїнички тоїкавої,
 На оїтїх печїть холїдна!
 Нїт Маркїїна мїлод соловїа,
 Прорїка чїсти, слївы предїтїни!
 Розбїлинь стїны, загїкла надїа,
 З вїхром цо — в пїли свхїм лїстом мїче
 Ідїрь пошдїїла нїроднї!...

A nam jak lubo o jak słodko było,
 Pić młodą pierśią te rodzime śpiewy!
 Te miękkie, ciche, błogie snów powiewy,
 Któremi dzieci igrało, marzyło,
 Pod strzechą rodzimej chatki;
 I w których serce kołysać tak miło;
 Rozwijać pismo obrazów i chęci,
 Co drzymią na dnie myśli i pamięci,
 Wyssane z pokarmem matki.

Twórcu łaskawy, ty odwieczny Panie!
 Czy ruskim dzieciom, tej biednej sierocie,
 Pozostać zawsze w niemej ciemnocie?
 Piętno żebracze nosić we wianie?
 I jakby za ciężkie grzechy
 Nigdy nie wiedzieć co to zmartwychwstanie?—
 Nigdy nie śpiewać sobie po dawnemu,
 Ani zapłakać nigdy po swojemu,
 Nie doznać w życiu pociechy? —

Сбдько некіна! циж рбїкої дитїнї,
 Тбї нещасливбї сиротї на свїтї.
 Шо в глбхбї сонце оўзрїла годїнї,
 Нїмбї і тїмнбї збїтїтїсь на вїкы?...

И мок за тїжкбю злббї,
 По трбдїх тблько, и тблько недблн,
 На цбрїа свбїм сестрїцїм лишїтї?
 И заллївшїсь в дбхбнбї нїкблн,
 Сорбмї жеврїчїї на чолї носїтї,
 Прочнїтї *) свббї дбббї?....

Ото могїла!.... ктож днїсь так докбльно,
 Гїдочкы нїши волшїбнннн рбкы,
 Роззкбннт лїбо, красїво, оудбльно,
 В магїнїкы, глїдкы, плїканїн звбкы?

Кто сорбм збрїє нам з грбдн?
 Я егб, мїтн рбїкїаа родїла,
 З дбмочок рбїкїх колїккб звнїла,
 Рбїкбє сїрдцє пбд голбккб клїла,
 Рбїкїмн гадкї, дбшїю побїла,
 Корнїла рбїкннн трбды! ...

(*) Чнїтї, дрїмїтї і побїсїнбм в слївбїтн.

Oto mogiła !... któż nam dziś dowoli
 Zawiedzie ruskie narodowe dźwięki
 W giętkie, pieszczone, dziewicze piosenki ?
 Kto córę Dniestru z tułactwa wyzwoli
 Zerwie sromotę z jej lica ?
 Kto skaże światu o głuchej niedoli
 Co własna siostra weisła na jej skronie ?
 Zkąd taki smutek przebywa w jej łonie,
 I łzą zalana źrenica ? —

Trzy wiosny czekam nadarmo, nadarmo,
 Nie masz już wieszczą na Halickiej ziemi,
 Zamilkły dumy, a z niemi
 Spetły sny błogie i marzenia marno
 Jak wiatrem rzucone fale.
 Wszystko, ach! wszystko pod mogiłą czarną
 Nasz Marcyjanie w raz z Tobą spoczywa,
 Krzyż tylko święty milczenie przerywa,
 I wiatrom głosi swe żale. —

О Маркіяне, невісний звѣстѣне!
 Бѣдь кѣдась, нинѣ, на вѣздахъ хмарн,
 Ци въ лѣчах сонца, ци в поликахъ лѣны,
 Ци в зорн риннон, ци в вѣчернон згѣри,
 Ци в звѣздахъ свѣта границѣ;
 Іа нинѣ смѣтно на Твоѣй грѣб ставіаю,
 И на крыт Бѣжій, міра вѣпованье,
 Печальнѣ дѣмѣ, жаль моѣй вѣзвѣшійю
 Братнїи слезы, мѣтерно рѣданы
 И згѣдкѣ рѣкою землицѣ.

О прїимн рѣдо, прїимн дѣрже мнїлыи
 Тотъ первѣночок моѣго дѣмана!
 Твоѣ то зѣрно, трѣд Твоѣй печальнѣкыи;
 И в дар печальнѣй вѣрна чѣвгтованнѣ
 Тобѣ го назїа складїаю;
 И тѣм не дѣїаю, аж іа кто погѣбнїт,
 З толпы свѣбѣлоной, над тїи слезїи,
 Знаїдїа сѣрдце, що ма порозѣнїт,
 И над лѣвою, и над Порогїи,
 И там на стѣнахъ дѣнїаю. —

АЛЪОВ

З вѣрной прѣси Инститѣта Стявропигіанікого.

ПЕРШИЙ З ВЕЛИКИХ ПОСЛІДОВНИКІВ МАРКІЯНА

Оце передаємо в руки читачів унікальне видання, яким є “Згадка за Маркіяна Шашкевича во вічную Єго память”. Ця праця написана в українській і польській мовах, в третю річницю смерти Пробудителя Маркіяна, цебто в 1846 р. Автор “Згадки...” Микола Устиянович бажав помістити цього вірша в львівському польському часописі “Gazeta Lwowska”, можливо, що й тому вірш був написаний теж в польській мові, але редактор згаданого часопису Я. Камінський відмовився містити його навіть і в польській мові.

Рік 1848, коли друкувалося це видання був роком “Весни Народів”. Пробудився в тому часі до повного життя український народ під пануванням Австрії. Коли в дні 2-го травня того ж року зібралася в консисторській залі св. Юра у Львові перша Головна Руська Рада, то ці представники народу уважали своїм першим обов’язком віддати шану Маркіянові Шашкевичеві, на посіві якого створився відродженецький рух та національне представництво народу, яким в тому часі стала Головна Руська Рада. Тому Микола Устиянович найперше прочитав перед цією достойною асамблеєю свою “Згадку за Маркіяна Шашкевича во вічную Єго память”, а щойно після цього меморіяльного вступу почалися ділові наради Головної Руської Ради, у висліді яких був кинений в маси клич “Будьмо народом”. Негайно після цього стали творитися Повітові Руські Ради, які враз з Головною Руською Радою ставали носієм народного політичного і державницького думання.

В офіційній відозві Головної Руської Ради заговорено про 15 мільйоновий український народ, що одною говорить мовою..., з яких півтретя мільйона землю Галицьку заселює. “Наш народ, читаємо також у відозві, був колись самостійний, рівнявся в славі з наймогутнішими народами в Європі, мав свою літературну мову, свої власні закони, своїх власних володарів, одним словом: був в добробуті і силі”. Була це соборницька мова, якої довго не було чути у Львові, столиці короля Данила. Коли порівнати, що це діялося за неповних 12 років від появи “Русалки Дністрової” М. Шашкевича, перед якою були замкнені цензурою брами до міста Львова та цілої Західної Облaсті, то впродовж тих років зайшла в мисленні тодішніх народних лідерів не еволюція, але революція. Цією “революційною мовою” гово-

рили вже крилошани Юра, як Куземський, пізніший єпископ Холма, Лотоцький, Левицький та інші. При тому провід над цілою Головною Руською Радою передано в руки перемиського владики Григорія Яхимовича, великого прихильника ідей Маркіяна. Немає сумніву, що на очах відбувався великий процес національного дозрівання, а зерно, засіяне М. Шашкевичем дало багаті плоди. Велику роль в цьому народному ставанні відіграв близький та інтимний Маркіянів друг о. Микола Устиянович, який не тільки надав нарадам Головної Руської Ради своєю “Згадкою за Маркіяна...” національного натхнення, але став він душею і мотором нарад, а опісля промотором і душею першого “Собору учених руських”, який відбувся у Львові, в залах греко-католицької духовної семінарії. Все це відбувалося на слідах праці Руської Трійці та її духового провідника Маркіяна. В промові на цьому соборі Микола Устиянович кликав народ такими багатомовними словами: “Руськое серце чувствує за все правое, а чесний син Слави знає своє діло! За діло ж, братця, за діло! А тим ділом єсть: розсвіт на Галичій землі, розсвіт на тім темнім участку Русі. Воскресеніє народної жизни! Воскресеніє животного (життедайного—М.Г.М.) ядра з-під гробової могили...” * Цими кличами Микола Устиянович доказував, що був він близьким та гарячим послідовником Шашкевичівських ідей.

Маркіян Шашкевич та Микола Устиянович були однолітками. Маркіян родився 6 листопада 1811 р. в Підлиссі, а Микола 7 грудня того ж року в містечку Миколаєві на Львівщині. Оба вони вчилися якийсь час у Львові, а пізніше в один час, бо 1834-1838 студіювали теологію та жили ідеями відродження рідного народу. Після студій та свячень розійшлися. Отець Микола переїхав на адміністратора у село Волків, а пізніше на самостійну парафію до Славська в Стрийському повіті, знову отець Маркіян до Гумниськ, Нестанич та Новосілок. Друзі Маркіян і Микола постійно листувалися а в 1839 р. Микола запрошував Маркіяна “на жентицю”, бо писав в листі до Маркіяна, що “травнева жентиця найефективніша для лікування легенів.** Обов’язки та туберкульоза Маркіяна не дозволили йому виїхати поза його парафію.

Коли Маркіян в 1843 р. відійшов у вічність, то Микола став першим з перших великих послідовників Маркіяна. В 1848 р.

*) “Письменники Західної України”, Київ, 1965, стор. 415. Гляди промови М. Устияновича.

***) Тамже сторц 418.

він заговорив пламенним словом та політичною мовою на з'їздах Головної Руської Ради та Собору Руських учених. Крім цього писав він в "Зорі Галицькій" та "Галичо-Руському Вістнику". В 1861 році став він послом до краєвого союму у Львові.

В історії українського народу залишився Микола Устиянович передусім поетом і письменником. Написав він низку доброї патріотичної лірики, як "Дума Матері Руської" (1848), "Верховинець" (1853), "До зорі Галицької" (1848), Могила Святослава (1865), Судьба (1860), Рекрутка (1860), "Словянське колибель" (1862) та інші. Більші з прозових творів "Старий Єфрем" (1850), "Месьть верховинця" (1849-1850). Свої твори підписував М. Устиянович найчастіше: "Николай з Николаєва", Дротарь, Наум Н. з Н., Н. У-ъ.

Під кінець свого життя М. Устиянович збився з дороги і пішов на велико-руські манівці. Проживав він в місті Сучаві на Буковині. Там він і помер в 1885 р. І. Франко в некролозі про цього гарячого патріота так висловився: "Не послідню силу покрила буковинська земля... Умер один із перших будителів нашого народного духа, друг Маркіяна, "Соловейко", як звали його молодші товариші, умер, залетівши на старості літ, на чуже поле, забажавши співати "по нотах". Коли М. Устиянович відійшов з рідного поля тілом і думкою, опустив його поетичний таланти. Майже все, що осталося з його поетичної творчості, пов'язане з його молодим віком та відродженням народу на Західній Україні. Твори М. Устияновича друкувалися, крім згаданих часописів, також в альманаху "Вінок Русинам на обжинки" (1847). В 1860 появилася збірка "Поезій Николая Устияновича, часть первая" у Львові, типом Ставропігійського Інституту. В 1906 р. заходами Матірнього Товариства "Просвіта" появилася повища збірка творів М. Устияновича разом з творами М. Шашкевича, Я. Головацького й А. Могильницького. В 1913 р. це видання було доповнене й "Просвіта" знову видала, але цим разом тільки Твори Николи Устияновича й Антона Могильницького. Було це видання друге і досі якнайбільш повне. В 1965 р. в Києві появилася збірка "Письменники Західної України 30-50 років XIX століття", 652 сторінки. В цьому збірнику присвячено М. Устияновичу 137 сторінок. В жодному з цих видань не була поміщена "Згадка за Маркіяна Шашкевича во вічною Єго пам'ять" в такому виді, як була вона появилася первісно в 1848. Робимо це сьогодні в 120 років від її появи.

Михайло Г. Марунчак

ЧИТАЙТЕ І ПОШИРЮЙТЕ:

Збірник Заповідника Маркіяна Шашкевича у Вінніпегу —

ШАШКЕВИЧІЯНА,

присвячена

ЖИТТЮ,

ТВОРЧОСТІ

І КУЛЬТОВІ

ПРОБУДИТЕЛЯ МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА

Шашкевичіяна появляється в листопаді й червні, місяцях народження і смерті Пробудителя.

Передплата на рік півтора доляра. Одне число одного доляра.

Шашкевичіяна видає

БІБЛІОТЕКУ ШАШКЕВИЧІЯНИ

Досі появилися:

Ч. 1. “Патріот, Учений, Ієрарх”

Двомовна праця двох авторів, проф. Михайла Тершаківця та д-ра Михайла Марунчака, приовячена Блаженнішому Верховному Архиепископові Митрополитові Кардиналові Йосифові Сліпому.

**Ч. 2. “Згадка за Маркіяна Шашкевича
во вічную Ёго память”,
пера Миколи Устияновича**

Це бібліографічний унікат, перевиданий вперше після його появи в 1848 р.

Бібліотека Шашкевичіяни появляється неперіодично і одне число коштує тільки одного доляра.

Замовлення на “Шашкевичіяну” і “Бібліотеку Шашкевичіяни” слати:

**MARKIAN SHASHKEVYCH CENTRE
49 Euclid Avenue, Winnipeg 4, Manitoba
Canada**

SHASHKEVYCHIANA LIBRARY

No. 2